

Źródło tekstu : <https://atrakcje.slask.pl/atrakcje/ustron-dawna-kuznia-ustron-40978.html>

Od czasu, gdy w 1772 r. na terenie Ustronia i okolic rozpoczęto eksploatację miejscowych złóż rudy żelaza i założono pierwszą hutę „Klemens” w kolejnych dziesięcioleciach od dolnego po górny Ustron budowano młotownie (hamernie) czyli kuźnie żelaza, w których wytopione z rudy metale przerabiano za pomocą młota poruszanego kołem wodnym.

Foto : Mateusz Majewski

Jako pierwszą wzniesiono w 1780 r. MŁOTOWNIĘ „ADAMA”. Znajdowała się ona w Dolnym Ustroniu obok budynku oficjalistów dawnego folwarku, z których wiele rozparcelowano by sfinansować budowę ośrodków hutniczych. Solidny młot wodny zwany młotem „Henryka” odkuwał tu elementy do wozów a także słynne ustronkie gwoździe. Na okres od 1810 do 1840 r. hamernię „Adama” dostosowano do wykonywania wyrobów miedziano – kruszcowych, przekształcając ją w ZAKŁAD PRZETWÓRCZY MIEDZI. W latach 1816 – 1840 działał tutaj Zakład Obróbki Plastycznej Cyny, lejarnia mosiądzu i odlewnia brązu, prężnie rozwijało się ludwisarstwo, a słynne były dzwony odlewane w Ustroniu.

W 1860 r. przeniesiono tutaj prosperujący przy Wielkim Piecu zakład mechaniczny kierowany przez Emanuela Kotucza, zajmujący się przerabianiem, doskonaleniem i rozbudową urządzeń przemysłowych nie tylko w Ustroniu, ale także w innych miejscowościach Komory Cieszyńskiej.

W ten sposób 1864 r. powstał w dolnym Ustroniu ARCYKSIĄŻĘCY ZAKŁAD BUDOWY MASZYN (Erzherzogliche Maschinenbau Anstalt Ustron), specjalizujący się w budowie solidnych i skomplikowanych maszyn dla całego ogromnego potencjału wytwórczego górnictwa węglowego, hutnictwa i przemysłu przetwórczego Komory Cieszyńskiej, rozbudowywanych z wielkim rozmachem na przełomie XIX—XX w. Produkowano również aparaturę dla browarów, gorzelni, cukrowni, przemysłu naftowego, młynów i tartaków, wodociągów, zaopatrywano rolnictwo, kolej, wojsko, a także wiele innych sektorów.

W 1867 przy Fabryce Budowy Maszyn powstał solidny ZAKŁAD BUDOWY MOSTÓW ŻELAZNYCH, a także KOTLARNIA, w której powstawały kotły parowe, zbiorniki wodne, spirytusowe i nafciane, ogrom cyster i urządzeń do warzenia soli oraz wiele innych. W 1880 r. Zakład Budowy Maszyn zakupił patent na wyrób garniturów pługów parowych systemu Fowlera, które zdolni ustronscy konstruktorzy udoskonalili. Do kompletu należały dwie ciężkie, poruszające się o własnej sile lokomobile o mocy 14 KM, balansowy pług 3-skibowy ciągniony przez liny na walcu lokomobili, zrywacz skib i brony. Jednak tutejsza górzysta ziemia nie nadawała się do tego rodzaju orki, dlatego pługi parowe eksportowano na niziny węgierskie. Pod kierownictwem wybitnego konstruktora inż. Emila Kuhlo Zakład Budowy Maszyn zatrudniający 800 fachowców prężnie się rozwijał, a w drugiej dekadzie XIX w. wzniesiono tutaj znaczną ilość domów fabrycznych, w dużej mierze istniejących do dziś.

W 1906 r. arcyksiążę Fryderyk Habsburg sprzedał huty i kopalnie węgla na cieszyńskim koncernowi banków pod nazwą „Austriackie Towarzystwo Górnictwo Hutnicze z siedzibą w Wiedniu”, co sprawiło, iż świetny okres hut ustronkich został nieodwołalnie zamknięty w 1910 r. Zaś w 1912 r. ustronkie obiekty przemysłowe przeszły w ręce „FABRYKI ŚRUB I WYROBÓW KUTYCH – „Brevillier i Ska & A. Urban Synowie”, dzięki której niezwykle prężnie rozwinęło się ustronkie kuźnictwo.

Podczas okupacji, w latach 1941-1946, ustronką fabrykę przejął Volkswagen (Schmiedewerk Ustron), zaś po wyzwoleniu nastął czas KUŹNI USTRON, cenionego w kraju i za granicą producenta odkuwek samochodowych, dzięki któremu zakład w Ustroniu dolnym działał najdłużej ze wszystkich ustronkich ośrodków metalurgicznych – do 2008 r. Warto dodać, iż w latach 1972-1992 Kuźnia funkcjonowała jako zakład nr 3 Fabryki Samochodów Małolitrażowych.

Źródło : muzeum.ustron.pl